

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) O. P., b) nezletilý A. K.**, žalobce b) zastoupen žalobkyní O. P. jako jeho zákonnou zástupkyní, zast. Mgr. Marcelou Valtrovou, advokátkou, se sídlem v Černošicích, Školní 1238, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2004, č. j. 11 Az 201/2003 – 49, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 13. 8. 2003, č. j. OAM-1786/VL-11-P06-2001, rozhodl žalovaný tak, že azyl se podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že důvodem návrhu na zahájení řízení o udělení azylu žalobců je obava žalobkyně a) z pokračujícího obtěžování ze strany starosty obce, který jí i v minulosti sexuálně obtěžoval a vyhrožoval zabitím. Dalšími důvody pro podání žádosti o udělení azylu je zbití manžela žalobkyně a) osobami, které si najal tentýž starosta, a obtěžování ze strany Gruzínce, který se snažil získat jejich dům všemi možnými prostředky.

Proti citovanému rozhodnutí podali žalobci včas žalobu, ve kterém uvedli, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“), a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně; správní orgán nedostatečně objasnil důvody, které ho vedly k vydání rozhodnutí a tím porušil povinnost, kterou mu ukládá § 47 odst. 3 správního řádu. K odůvodnění své žaloby žalobci dále poukázali na to, že správní orgán nepřihlédl k tomu, že důvodem problémů, které žalobkyně a) měla a na základě kterých požádala o azyl, je skutečnost, že jako národnostně smíšenému manželskému páru (její muž je Ukrajinec) nebylo manželům umožněno žít ani v jedné zemi původního pobytu. Správní orgán nevzal v úvahu, že se žalobci snažili situaci řešit stěhováním do zemí, kde by jim mělo být umožněno žít, bohužel se vždy setkali s problémy. Dále žalobci namítli, že obě žádosti o azyl měl správní orgán posuzovat společně a měl v napadeném rozhodnutí uvést úvahy, kterými byl veden při posouzení žádosti žalobců ve smyslu ustanovení zákona o azylu o případném udělení azylu z humanitárních důvodů.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 4. 2004, č. j. 11 Az 201/2003 – 49, žalobu zamítl, když konstatoval, že důvody označené žalobkyní a) v žádosti o udělení azylu nelze podřadit pod žádnou ze skutečností, které jsou v ustanovení § 12 zákona o azylu uvedeny jako skutečnosti odůvodňující udělení azylu. Jednání soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Správní orgán při svém posouzení splnění zákonných podmínek pro udělení azylu žalobcům vycházel z objektivních podkladů a zjištění vyplývajících z nezávislých pramenů, proti obsahu těchto dokladů žalobkyně v žalobě neuplatnila žádnou konkrétní námitku. Ačkoliv ze zpráv o situaci v Gruzii vyplývá, že se státní moc potýká s korupčním prostředím, jak na to žalobkyně poukázala, je nutno konstatovat, že žalobkyně nevyužila v plné míře svého práva obrátit se na policii a případné další státní orgány. Nelze tedy učinit jednoznačný závěr o tom, že právě v případě žalobců jde o nečinnost státních orgánů při vyřizování jejich oznámení. Situace popisovaná žalobkyní postihuje veškeré obyvatelstvo Gruzie, a ačkoliv lze chápat snahu žalobkyně o zabezpečení lepšího způsobu života její rodiny v České republice, je nutno konstatovat, že jí uváděné důvody nelze považovat za důvody, jejichž existence je nutná pro splnění podmínek uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a situaci rodiny žalobkyně tak nelze řešit podle právních ustanovení zákona o azylu. K námitkám o neúplně zjištěném skutkovém stavu věci Městský soud v Praze uvedl, že žalobkyně tyto námitky nekonkretizovala, neuvedla žádné konkrétní důkazy, jejichž provedení by mohlo dle jejího názoru přispět k úplně zjištěnému stavu věci. Neuvedla žádné důkazy, které by podle jejího mínění měly vést ke zjištění skutečné situace v Gruzii. Zjištění učiněná správním orgánem soud považuje za dostatečná, neboť tuto námitku vznesenou v obecné poloze mohl posoudit rovněž jen ve zcela obecné poloze. Krajský soud dále konstatoval, že správní orgán se v napadeném rozhodnutí zabýval i otázkou splnění podmínek pro udělení azylu podle ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu. Udělení azylu je institutem chránícím výjimečné situace a týkajícím se politického pronásledování v zemi původu žadatele o azyl. Důvody, které žalobkyně ve správním řízení uplatnila, nelze podřadit pod důvody stanovené v zákoně o azylu. V dané věci je přitom třeba vzít v úvahu, že na udělení azylu z humanitárních důvodů není právní nárok.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze, podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelé především namítají, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, tj. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. K odůvodnění své kasační stížnosti stěžovatelka a) poukázala na to, že v zemi jejího původu byla ohrožena na životě, nemá se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje je. V jejím případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít § 14 zákona o azylu. Odvolává se proto na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, že „nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení, nebo trestu“. V této souvislosti stěžovatelka a) poukazuje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, 69-70, a rozsudek ve věci Vilvarajah z roku 1991, A-215, 3 (vyhoštění). Dále se stěžovatelka a) dovolává názoru v Příručce k postupům a kriteriím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě. Vzhledem k uvedenému se stěžovatelé obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhují, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým rozhodnutí Městského soudu v Praze zruší a věc se mu vrátí k dalšímu projednání. Stěžovatelka a) současně žádá o nařízení veřejného soudního projednání věci v její přítomnosti. Protože si je vědoma povinnosti být zastoupen advokátem, na něhož ale nemám finanční prostředky, žádá ve smyslu § 30 o. s. ř., s odvoláním na § 138 o. s. ř. o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů, osvobození od soudních poplatků.a tlumočníka do ukrajinského jazyka.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti s ohledem na její obsah odmítl vyjádřit. K přiznání odkladného účinku neshledává důvody, jeho návrh proto nepodporuje.

Nutno předeslat, že usnesením ze dne 16. 8. 2004, č. j. 11 Az 201/2003 – 66, zamítl Městský soud v Praze žádost žalobců o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti a zdejší soud kasační stížnost žalobců, podanou proti tomuto usnesení zamítl rozsudkem ze dne 26. 10. 2005, č. j. 4 Azs 227/2005 – 101, z důvodů v tomto rozsudku podrobně uvedených, na něž pro stručnost odkazuje. Stěžovatelka navíc v průběhu řízení o kasační stížnosti doložila, že je již v řízení zastoupena advokátkou (na základě plné moci), takže tuto zákonem požadovanou podmínku řízení splňuje.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

S ohledem na obsah kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dovodil, že stěžovatelé měli v úmyslu ji podat z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka O. P. podala dne 3. 3. 2001 jménem svým a jménem svého nezletilého syna A. K. žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že svou vlast opustila v únoru 1997 z národnostních a ekonomických důvodů. Žila sice v Gruzii, ale je ruské národnosti a nezná gruzínský jazyk. Uvedla, že ji sexuálně obtěžoval starosta města, kde bydlela. Manžel žadatelky je Ukrajinec, měl problémy s Gruzínci, kteří nemají rádi osoby jiné národnosti. Odjeli proto na Ukrajinu, kde neměli kde bydlet a žalobkyně nemohla najít zaměstnání. Na Ukrajině se vzmáhá nacionalismus, který se dotkl i žalobkyně. Ve vlastnoručně psaném prohlášení doplnila, že by ji i její dítě mohli v Gruzii i zabít a nejsou tam dodržována její práva, protože je ruské národnosti. Doplnila dále, že chce svému dítěti zabezpečit budoucnost. V rámci pohovoru před správním orgánem, který se konal dne 17. 9. 2002, stěžovatelka O. P. zopakovala výše uvedené důvody a uvedla, že na území České republiky pobývala legálně dva roky na základě povolení k pobytu a získala zde živnostenský list. Na počátku roku 2001 ji cizinecká policie vyzvala k návratu do Gruzie, aby odtud požádala o prodloužení pracovního povolení. To žalobkyně udělat nemohla, proto pobývala v ČR dva měsíce nelegálně a posléze požádala o azyl. Jako další problémy uvedla, že jejich byt v Batumi se snažil všemi možnými způsoby získat Gruzínec, který chtěl vykoupit vše, co dříve patřilo jeho rodině; v říjnu 1995 jim hodil do okna kámen a křičel, aby Rusové odjížděli pryč. Na jednání souseda ani na jednání starosty si žalobkyně nikde nestěžovala, protože se bála; starosta byl velmi vlivný člověk. Z Ukrajiny rodina odjela, protože bylo těžké najít si zaměstnání a nevěděli, kde se octnou další den. Do Gruzie by se žalobkyně musela vrátit sama bez manžela a syna, neví co by se stalo a bojí se.

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Na základě § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci má Nejvyšší správní soud za prokázané, že stěžovatelka a) jménem svým i jménem svého nezletilého syna žádá o udělení azylu zejména z důvodu obavy z pokračujícího obtěžování ze strany starosty obce, který ji údajně v minulosti sexuálně obtěžoval a vyhrožoval zabitím, z důvodu obavy o manžela, který byl napaden lidmi najatými dotyčným starostou, a konečně z důvodu obtěžování ze strany Gruzínce, který se snažil získat jejich dům všemi možnými prostředky. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami v domovském státě, je podle § 12 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých

osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených stěžovatelkou a) pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť nelze vycházet z pouhého stěžovatelčina tvrzení o protizákonném chování jednotlivce, byť zástupce státní správy či samosprávy, které však nijak neprokazuje, a to zejména za situace, kdy stěžovatelka se o možnou nápravu ani nepokusila (na orgány veřejné moci se neobrátila a situaci se nesnažila jejich prostřednictvím řešit).

Jakkoliv jsou důvody uváděné stěžovatelkou lidsky pochopitelné, stejně jako její snaha o legalizaci pobytu na území České republiky, nelze je bez dalšího pod důvody rozhodné pro udělení azylu podřadit.

K námitkám týkajícím se pochybení žalovaného při zjišťování skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný postupoval v souladu se správním řádem, dostatečně zjistil skutkový stav věci, když při svém rozhodování vycházel z podání a výpovědi stěžovatelky, jakož i ze zpráv MZV USA o situaci v Gruzii. Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení, pro něž by bylo nutno napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Za nedůvodnou považuje zdejší soud i námitku stěžovatelky a) směřující k chybné aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55). Nejvyšší správní soud, shodně s Městským soudem v Praze, neshledal ani v tomto směru ze strany žalovaného žádné pochybení.

K žádosti stěžovatelky a), aby bylo ve věci nařízeno jednání, Nejvyšší správní soud sděluje, že podle ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Podle názoru zdejšího soudu předložený spis obsahuje dostatek informací pro to, aby bylo možno ve věci rozhodnout. Nařízení ústního jednání se proto jevilo jako nadbytečné. V návaznosti na to pak nebylo zapotřebí, aby stěžovateli byl ustanoven tlumočník. V dané věci vycházel Nejvyšší správní soud, na základě § 64 s. ř. s., z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatelka podala kasační stížnost v češtině a dokázala na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud považuje, zda tak činila stěžovatelka osobně

nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud nenařídil.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Nejvyšší správní soud rovněž vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde se o kasační stížnosti rozhoduje přednostně. Navíc je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšným žalobcům (stěžovatelům) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. prosince 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu